

Intel.lectuals

El darrer número de *Debats* —magnífica revista en castellà que s'edita a València—, després de parlar extensament de la *intifada*, del final de la guerra freda i de la sida com a metàfora moral, acaba amb una entrevista que porta el títol següent: "¿Han passat els intel.lectuals a la història?" La qual entrevista, no importa ara a qui, comença amb aquesta pregunta: "Fa sis anys, Max Gallo, historiador i assessor del president Mitterrand, es lamentava del 'silenci dels intel.lectuals'. ¿És encara vàlid el seu diagnòstic, són els intel.lectuals una espècie en extinció?" Ja hi som una altra vegada, que pense jo en començar a llegir això. Sembla que no s'acabarà mai, això de les crisis, les agonies, els finals i les desaparicions. ¿Vivim el final del pensament, l'extinció de l'esperit, la mort de la literatura, l'agonia de l'art, la dissolució de la raó, i algunes liquidacions més per clausura del negoci? L'empirisme més elemental mostra que tots aquests "muertos que vos matais gozan de buena salud". Però el vici liquidatori també té una salut de ferro: no es cansen mai de dictaminar defuncions. ¿És ara, doncs, el torn dels intel.lectuals? ¿I serà possible que passen a la història, sense que mentrestant arribem a aclarir què és un intel.lectual? El cas és que això m'afecta, viu o mort.

M'afecta perquè més d'una vegada m'he vist inclòs, voluntàriament (per exemple, quan participava en aquelles inacabables "Assemblees d'Intel.lectuals" dels anys setanta), o involuntàriament quan algun periodista em penja l'etiqueta d'aquesta espècie incerta i qui sap si en vies d'extinció. Ara mateix, fa poques setmanes, un digne representant institucional de les lletres catalanes, va dir en públic i de cara a les autoritats i la premsa: "Aquest senyor" —parlava d'un servidor— "a més de ser escriptor, és un intel.lectual". Ho va dir amb adjectius

afalagadors, i supose que tot plegat era com un compliment. No sé si volia dir que un senyor que escriu novel.les és només un escriptor, però si escriu coses que solem dir d'opinió, de pensament o d'assaig, és un intel.lectual. Si era això, no està clar que un escriptor, com a tal, siga intel.lectual. Tampoc no estaven clares les coses fa quinze anys, perquè van haver d'ampliar la denominació d'aquelles Assemblees, que al final eren d' "Intel.lectuals, Professionals i Artistes". Els artistes, *per se*, o els advocats, els metges i els arquitectes, no eren intel.lectuals. ¿Qui eren, doncs, o són encara, els intel.lectuals? L'expert entrevistat a *Debats* tampoc no ho sap: diu que tal definició d'intel.lectual "no pot existir en foma positiva, perquè sempre procedeix de fora". D'acord. Intentem els diccionaris, que recullen l'ús i el sentit efectiu dels mots.

El Fabra defineix l'intel.lectual com a "persona que té una afecció predominant a les coses de la intel.ligència". Com dir que un escriptor és qui té una afecció predominant a les coses de l'escriptura. El Larousse: *intel.lectuel*: "persona que s'ocupa, per gust o per professió, de les coses de l'esperit" (si és que "esperit" pot ser traducció d'*esprit*). No diu res, però no és tautològica. El Garzanti: *intellettuale*: "el que exerceix una activitat intel.lectual, o té intensos interessos culturals". ¿Què és una activitat intel.lectual, i què vol dir tenir interessos culturals? En tot cas, són dues definicions. Vejam els anglesos, que són gent seriosa. L'Oxford diu: "persona que pos-

seeix un bon coneixement (o intel.ligència: *understanding*), persona il.lustrada". O siga, qualsevol individu passablement es-

pavitat i culte. El Webster, americà, precisa més: *Intellectual* és: "1. persona amb interessos o gustos intel.lectuals. 2. persona que fa un treball intel.lectual. 3. membre de la intel.ligüència". Claríssim. Quant a l'últim punt, la *intelligentsia* és "la gen considerada, o que es considera, com a classe intel.lectual o educada". Queda la Real Academia Espanola: *intelectual*: "dedicado preferentemente al cultivo de las ciencias y letras". Perfecte. Ningú no negarà la utilitat de la consulta comparativa. Gràcies a la qual, definitivament, no hi ha manera de saber què és un intel.lectual. Però sí que una proporció altíssima del veïnat podria, diccionaris en mà, quedar inclosa en tal categoria. Torneu a repassar, si no, i apliqueu generosament les definicions. I si els diccionaris fallen, ¿de què ens podem fiar? ¿O passarà a la història la meitat de la població?

Paradoxalment, l'origen del mot és ben precís i històric. Va nàixer l'any 1899, a França evidentment, quan Zola va publicar el famós *J'accuse*, a propòsit del judici contra Dreyfus, l'*affaire* per antonomàsia. Un grup de professors i de gent de ploma va redactar una manifest en favor de les posicions de Zola. I llavors va nàixer la paraula: Maurice Barrès va titllar d'*intellectuels* els firmants del manifest. Venint de Barrès, insigne reaccionari, tradicionalista i patrioter, el qualificatiu devia ser una mena d'insult, un qualificatiu desqualificador. I vés per on, la paraula ha acabat en tots els diccionaris, i qualsevol que no siga rigorosament analfabet se la pot aplicar sense complexos. Per molts anys.

Joan F. Mira